

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

Biserica, factor social ignorat de Stat

— Din prilejul Adunării eparhiale —

Se știe că vechile sinoade diecezane, erau adevărate evenimente în viața noastră publică ardelenescă. Era anume locul unde se adunau în fiecare an, cei mai distinși bărbați ai neamului clerici și mireni, ca să discute și hotărască în chestiunile bisericesti și școlare la ordinea zilei, cari atunci mai mult ca oricând se confundau cu înșasi viața neamului nostru. Atunci biserica și școala, ca adevărați factori sociali și de progres, erau în mâna acestor sinoade și depindea de hotărârile lor, — uneori foarte curajoase și intransigente, — soarta vieții noastre naționale. De sine înțeles, că la vechile sinoade, pe lângă aceste chestiuni se puneau la cale, în mod neoficios, și alte chestiuni de interes obștesc. Toți se întorceau la casele lor mai oțeliți pentru lupta cu dușmanul, mai conștii de solidaritatea națională. Prin aceste împrejurări deveniseră și episcopii cei mai importanți factori politici.

Ne întrebăm de multe ori ce ar fi ajuns biserica și școala noastră și deodată cu ele și românimea din Transilvania, dacă în fața atacurilor de opresiune și desnaționalizare ale foștilor stăpânitori, nu puteam opune scutul impenetrabil al organizației independente bisericesti, dat de statutul organic sașugian.

*

Astăzi chiar în cadrele vieții de stat național, vechea importanță a sinoadelor — adunări eparhiale, nici decum nu a scăzut ci numai s'a restrâns. Redusă activitatea la chestiuni curate bisericesti și religioase, adunările eparhiale pot să desfășoare în această direcțiune o activitate tot așa de importantă și de necesară vieții noastre ro-

mânești, ca și cea din trecute vremi a sinoadelor diecezane.

Prin grija episcopilor și interesul ce-l poartă mirenii bisericii, membrii adunărilor eparhiale, în deosebi a noastre din Cluj, sunt dintre cei mai aleși bărbați ce'i are intelectualitatea ortodoxă din Ardeal.

Pe lângă desbaterea problemelor la ordinea zilei, între chestiunile în cari ar trebui să-și spună cuvântul adunarea noastră eparhială, ar fi în primul rând *lămurirea și convingerea conducătorilor statului român asupra importanței bisericii ortodoxe, ca factor social*, singura care în orice împrejurări va căuta să apere cu orice jertfe destinele neamului nostru, așa după cum le-a apărât și îndrumat veacuri de-arândul.

Din feliul cum ne tratează statul, — în chestia școalelor confesionale și acum de curând cu legea cultelor, — constatăm că statul român ne ignorează importanța din punct de vedere social, fiind biserica educatoarea sufletească și morală a majorității cetățenilor. Statul parcă n'ar vrea să țină seama, că de caracterul moral al cetățenilor depinde soarta sa. Statului nu-i poate fi nici decum indiferent dacă are cetățeni buni creștini, morali și cinstiți, ori are cetățeni fără credință și Dumnezeu, pradă instinctelor și patimilor.

Deaceea statului trebuie să i-se impună o altă atitudine, una pornită din convingerea că biserica noastră este cel mai important factor social, promovător de viață morală, culturală și cetățenească. Când va fi convins de toate acestea, va pune din proprie inițiativă la îndemâna ei, toate mijloacele cari îi pot da putința de manifestare și de activitate cât mai bogată, cu o preoțime

bine pregătită, salariată suficient, ca să-și poată face datoria deplin și nestânjinită de grijile materiale.

Trebue să se aibă în vedere că suntem o biserică națională-românească, nume ce ni l'a dat istoria pe baza faptelor săvârșite până acum și că statul tratându-ne în mod vitreg, la feliu sau mai rău ca pe bisericile minoritare, înseamnă că ne slăbește puterea și cu a noastră și pe a lui.

Adunarea eparhială izbândind să impună Statului acest principiu în conducerea sa, va aduce cel mai mare serviciu bisericii, care prin votul credincioșilor săi și-a pus soarta în mâinile ei.

Cu aceste preocupări salutăm deschiderea Adunării noastre eparhiale în sesiunea ordinară a anului curent, în care viața bisericii noastre a fost așa de frământată în lupta cu legea cultelor, luptă ce au dus-o numai episcopii și câțiva preoți, iar mireni în majoritatea lor au fost pasivi.

Prof. D. Antal.

Orbia sufletească

Ioan, IX, 1-7.

Isus ieșind într'o zi din casa de rugăciune, a dat în cale peste un biet orb din naștere. Învățăceii cari îl întovărășiau au fost început să se mai întrebe între olaltă, din a cui vină a ajuns acest nenorocit în starea de plâns, în care se găsia; pe când Mântuitorul fără a mai întârzia mult, s'a hotărît să-l vindece pe orb și l-a și vindecat. A scuipat jos, a făcut tină, a uns cu ea ochii orbului și i-a zis: „*Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului*“, și orbul s'a dus și s'a spălat și a venit văzând.

Fiul lui Dumnezeu a dovedit și de astădată marea Sa îndurare față de cei cari sufăr neajunsuri și suferințe; a dăruit vederea unui biet orb din naștere.

Toți cei ce-l înconjurau s'au bucurat de fapta binecuvântată a Domnului. Numai cărturarii și fariseii fățarnici au început a cărti și a trage la îndoială minunea săvârșită.

Dar dacă e o mare nenorocire pentru om orbia trupească, orbia sufletului e o nenorocire și mai mare. De aceasta sufe-

riau de obicei și cărturarii și fariseii fățarnici ai Evreilor și de aceasta au suferit și mai sufăr încă și azi, atâția chiar și dintre credincioșii bisericii noastre.

Omul orb trupește, dacă și nu vede frumusețile lumii, totuși se poate simți mai fericit, mai mulțumit cu viața sa, decât cel orb la suflet. Orbia trupească îi poate răpi omului o mare parte din bucuriile și fericirea acestei vieți trecătoare, pe când orbia sufletului îi poate răpi omului bucuriile cele mai prețioase, îi poate răpi pe lângă fericirea vieții pământești și fericirea vieții ce va veni. Orbul trupește știe că e orb, pe când orbul cu sufletul, cu mintea, nici nu-și dă sama de orbia sa. Dimpotrivă, el crede că numai el vede, numai el cunoaște toate bine, pe când toți ceilalți sunt neștiutori, neînțelegători sau orbi.

Și cine sânt acești orbi cu sufletul? Oamenii ale căror cugete se lasă amăgite și înconjurate de ispite! Oamenii cari zilnic cad, nenorocindu-se pentru păcatele lor! Căci dacă un om într'o clipă de slăbiciune, de ispită, se apucă și pune mâna pe lucrul care nu-i al lui, și izbutind încearcă acelaș lucru, acelaș obicei pățimăș luni și ani de-a rândul, cu toate că știe, că de va fi prins, nu-i va fi ușor; oare un asemenea om când în cele din urmă, totuși cade și trebue să-și ispășască greu și cu rușine fapta sa, oare un asemenea om n'a fost orb cu mintea și cu inima?! Se vedea doar din capul locului, că odată aici va trebui să ajungă!

Ori altul care se lasă ispitit de patima băției și a vieții destrăbălate?! Nu-i limpede ca lumina soarelui pentru orice om cu mintea întreagă, că de această patimă se țin lanț sărăcia și boala, creșterea proastă a copiilor și prăpădirea întregii gospodării, și totuși cel orb cu mintea nu vede, nu înțelege prăpastia în care să prăbușește.

Ori omul care-i veșnic pornit spre dușmănie, bătăi și chiar vărsări de sânge, oare nu-i și acesta orb sufletește?!

Vârful sau coroana întru acești nenorociți o pune însă necredinciosul. Căci el nu numai că se lasă ispitit în vr'un ceas de slăbiciune și cade în păcat și rătăcire, ci el cu voia nu vrea să cunoască adevărul, nu vrea să știe nimic de calea ce duce la mântuire, nici de urâciunea primejdioasă a

păcatelor. El cu voia nu vrea să creadă în Dumnezeu și'n puterea Lui mântuitoare. El vede soarele răsărind pe albastrul senin al cerului, vede norii îngrămădindu-se și vărșând ploaie pe pământ, vede fulgerul și lumina, aude trăznetul și vuetul furtunilor și totuși nu voiește să înțeleagă că toate acestea trebuie să aibă un stăpân, care le-a creat, care le susține și le îndreaptă.

Iată dar cum aceste feluri de orbi, de cari îi plină lumea sânt cu toții robii păcatului; pentru că păcatul le întunecă și le înegrește mintea și inima și-i abate dela calea cea dreaptă. Trebuie să ne gândim însă și la vindecarea lor; pentru că de dânșii ne izbim în viața de toate zilele, pe care ei de atâtea ori o murdăresc, o întristează și o întunecă prin stricăciunea, nerușinarea și destrăbălarea lor. Și pe aceștia cine să-i vindece? Nimeni altul, decât tot Acela, care a fost în stare să vindece pe cei orbi trupește! Căci după cum zice psalmistul: „*El este cel ce iartă toate păcatele tale, cel ce vindecă toate boalele tale*“.¹⁾

Dar pentru a fi astfel curățiți, vindecați și îndreptați, trebuie să venim la Dânsul, trebuie să-i primim povețele și cuvintele Lui cu inima supusă și deschisă. Trebuie să ne bazuim prea mult pe puterile și înțelepciunea noastră, ci ajutorul și îndurările Sale, să le căutăm ori de unde vor veni ele, și ușurarea și tămăduirea orbiei sufletești ne va veni fără întârziere.

Am amintit că cea mai grea orbie sufletească o are necredinciosul. Pilda următoare va arăta cum un asemenea rătăcit a putut fi vindecat odinioară prin căile propovăduite de Mântuitorul.

Conan Wakefield era un om foarte bogat, dar și foarte mândru și încrezător în puterile sale. De Dumnezeu și biserică se vorbea și se știa mult în orașelul St.-Paul din America, unde trăia Wakefield, dar numai el nu voia să știe nimic despre aceasta. Îi părea chiar lucru scârbos, când vedea pe vr'un om rugându-se.

Așa a pus într'o zi să-l bată cumplit pe un biet rob de ai săi, pentru că l-a prins că se roagă. Iar după ce a fost sfârșită

pedeapsa; l-a întrebat dacă mai are poftă să se roage. — „Da, stăpâne, eu trebuie să mă rog întotdeauna, acest lucru nu-l pot părăsi niciodată“.

Americanul sumeț nu prea putea înțelege cum poate să stăruiască cineva în rugăciune, când aceasta, după părerea lui, nu-i aduce nici un folos; ci dimpotrivă numai chin și prigonire. A povestit și soției sale această nedumerire a sa, iar la urmă nu i-a putut ascunde și groaza pe care o simțea în suflet din ceasul în care a pus să-l bată. — „Robul acesta mi-a vârit o frică îngrozitoare în suflet“, a zis el soției sale; „o, dacă ai ști cum s'a uitat la mine când îl băteau cu biciul?!“ — „Cum, a fost poate înfuriat?“ — „Nu!“ Dimpotrivă, mânia lui nu ar fi fost în stare să mă miște. Ci după pedeapsă s'a uitat la mine cu ochii plini de lacrimi, în așa fel, încât îmi venea a crede, că mă compătimentește mai mult pe mine, decât pe sine însuși“. — S'a făcut seară, iar în noaptea aceea stăpânul necredincios Conan Wakefield n'a putut dormi deloc, ci s'a zvârcolit fără odihnă toată noaptea. Ba în cele din urmă, l-a cuprins o frică și o groază necunoscută și apropiindu-se de soția sa i-a șoptit: „Nevastă, n'ai vrea să te rog pentru mine; simt par'că voiu muri, dacă nu se va ruga cineva pentru mine“. — „Dar eu nu cunosc pe nimeni în toată casa noastră care ar ști să se roage, decât pe sârmanul nostru rob, pe care l-ai chinuit“, a răspuns aceasta, „să trimit atunci după el“, — Robul a fost adus fără întârziere în fața stăpânului, iar acesta cu glasul înecat de durere și sfială l-a întrebat zicând: „Poți să te rog tu pentru stăpânul tău?“ — „Da, stăpâne“, a răspuns credinciosul serv, „din clipa în care ai pus să mă bată, eu neîncetat m'am tot rugat pentru tine! Și mă gândesc să mă tot rog totdeauna“. — Apoi robul a căzut în genunchi, și-a împreunat ca de obicei mâinile și a început să se roage. Iar în încăperea întreagă nu se auzia nimic alta, decât doar suspinul întrerupt de lacrimi al unui stăpân, ai cărui ochi sufletești s'au deschis, care de orbia sufletului și a minții s'a vindecat pentru a se întoarce la calea luminii și a adevărului, călăuzit de o slugă vrednică și credincioasă. Căci încă în aceeaș noapte

¹⁾ Ps. 103.

Conan Wakefield s'a făcut creștin adevărat împreună cu toată casa sa.¹⁾

Aceasta este numai una din nenumăratele pilde de felul acesta, pe care credința și însuflețirea pentru cuvintele și învățăturile Domnului le poate săvârși în orice vreme. Dar am putea înșira nenumărate!

De aceea, cu umilință trebuie să recunoaștem, ori de câte ori ni se aduce aminte prin glasul propovăduitorilor Evangheliei vreuna dintre minunatele și pilduitoarele fapte din viața dumnezeescului Învățător, precum este și fapta minunată a vindecării orbului din naștere, trebuie să recunoaștem zic, puterea Domnului vindecătoare de orice patimă sau boală a trupului și a sufletului. Căci El este stăpânul și călăuză noastră, și următorii neabătuți ai învățăturilor Lui de vom fi, cu ajutorul puterii Sale, ce poate însufleți și vindeca, vom putea scăpa și de atâția orbi, cari încercă viața celor cinstiți, și vom putea umbla în lumină pe acest pământ atât spre lauda noastră, cât și spre înfrumșetarea vieții în această lume, ca niște luminători vredni ai Legii Domnului purtarea strălucind.

I. V.

¹⁾ Rev. Ch. J. Ottley, The Christian Faith, p. 187.

Istoria protopopiatului ortodox român din Huedin

Consistorul și Sinodul diecezan al Episcopiei noastre în primele sale preocupări au luat în programul său de muncă nouă arondare a tractelor protopopești.

Desfășurarea programului său l'a început cu reînființarea fostelor protopopiate. Între acestea e și a Huedinului, ridicat pe teritoriul fostului protopopiat al Călătei.

Protopopiatul Călata a fost unul dintre cele mai vestite fortărețe ale ortodoxismului din părțile nordice ale munților Apuseni. Teritoriul său s'a extins spre nord dela locul istoric „Fântânele“ și dela muntele „Vlădeasa“ peste Huedin până în Valea Almașului, pe un platou măreț și bogat în frumuseți naturale, (judetul Cluj). Încunjurat de munți și dealuri, traversat de râuri cu ape cristaline, e ca o grădină din basme. În urma pozițiunii sale geografice,

formând puntea de trecere între Ardeal și Ungaria, importanța lui strategică a fost recunoscută în toate timpurile. Pe aceea a trecut drumul dela Napoca spre Moigrad. Pe teritoriul lui au călcat bravii soldați Daci și legionarii Romani, cari au ridicat o cetate și mai multe caștre romane, de unde își și trage ținutul numele de Călata. Pe aici au trecut slavii de unde avem numele Huedinului; pe aici a mers voinicul Gelu, pe aici au venit ostașii lui Mihai Viteazul, pe aici au umblat și au stătut câțva timp figurile istorice Paul Chinezul, Horea și Avram Iancu, pe aici a trecut marele Arhiereu Andreiu Șaguna în drum spre Viena.

La Călata a mers întreaga familie regală în vara anului 1923, să vadă portul și pe descendenții falnicilor Romani și Daci, dela cari ne-au rămas limba și atâtea numiri topografice. Ținut pitoresc cu locuri istorice și mărețe, cu codrii verzi și platouri frumoase, cari te îndeamnă spre contemplațiune religioasă. Nu e mirare că pe acest teritor s'a dezvoltat o viață religioasă intensă, care cu toată vitregitatea vremurilor a rezistat. Legea românească, ortodoxismul n'a sucombat nici odată. Tentațiunile diabolice, maltratările nenumărate n'au putut rupe dela sânul bisericii decât pe cei slabi de înger, dar și aceia în realitate n'au trecut nici când dela legea românească. Au trecut cu preoții uniți — impuși cu forța să-i lase în obiceiurile lor, neschimbând aproape nimic din legea românească. Și azi țărani sunt în sufletele lor ortodocși, neținând aproape nimic din catolicism și de aceea e o prăpastie mare între sufletele lor, între crezul lor și între al preoților lor.

De pe timpul unirii, când presiunea era mare, când preoții și țărani în urma închiziției papistașe erau constrânși să se lapede de credința ortodoxă, avem pilde de țări credinței, păstrate în arhiva regnicolară secția guvernului din Ardeal Nr. 252 din 1608 (Istoria desrobirei religioase a românilor din Ardeal, Dr. S. Dragomir, pag. 16—17). Protopopul Mihaiu din Călata când l'au luat la răspundere pentru ce n'a luat declarația preoților că se unesc cu biserica Romei, a fasonat că e gata să moară decât să-și schimbe religiunea,

Asemenea au declarat și preotul Ștefan Pop din Molasig și Popu Simeon din Călățele, iar țărani din Călata au mărturisit: „Noi întreaga comună, legea și religiunea noastră în care ne-am născut nu o părăsim, e treaba preoților la care religie voesc a se uni, noi nu vrem să știm de aceea, dar dacă vedem că voiesc să introducă inovații, preot nu ne va fi“.

Tentațiunilor de unire au rezistat toate parohiile așa încât în ținutul acesta, pe întreg teritoriul protopopiatului n'a fost nici un țăran unit. Chiar și după unire zeci de ani de-a rândul deși s'a sistat episcopiile ortodoxe, deși în multe parohii după moartea preotului ortodox stăpânirea, împintănată de episcopul unit, nu mai lăsa să meargă preot ortodox — ba chiar și peste preotul ortodox (cum a fost cazul în Almașul-Mare) trimitea câte un preot unit, totuși poporul n'a părăsit legea, netrecând la unire. Administrația austriacă în frunte cu generalul N. A. Baron de Bucow, în anii 1760—1762 a făcut o statistică asupra numărului creștinilor ortodocși și uniți din fostul Ardeal (deci după 60—62 ani dela unire) și cu aceea ocaziune s'a constatat că numai în 2 parohii din tract erau uniți și anume în Finciu 2 familii și în Mănăsturul-românesc 12 familii, biserici nici una. În schimb 16 preoți uniți au fost introduși asupra capului credincioșilor, 2 în Bociu la 99 familii ortodoxe, 1 în Melasig la 59 familii ort., 2 în Morlaca la 134 familii ort., 1 în Hodiș la 72 familii ort., 1 în Mărgău deși erau 3 preoți ort., la 217 familii ort., 1 în Aghireșiu la 38 familii ort. unde erau și 2 familii unite (toate aceste parohii sunt azi unite afară de Aghireșiu care e mixtă); 2 în Bica la 79 familii ort., 1 în Finciu la 95 familii ort., erau și 2 familii unite, 1 în Călata Călata deși erau 2 preoți ortodocși la 169 familii ort., 1 în Călățele deși era 1 preot ortodox la 102 familii ort., 1 în Dâncu la 29 familii ort., 1 Mănăsturul-unguresc deși era și 1 preot ortodox la 94 familii ort., 1 în Nadăș la 66 familii ort. (toate aceste astăzi sunt parohii curat ortodoxe. (Statistica românilor din Ardeal de Dr. V. Cioban, Cluj, pag. 18—23).

Dușmanii ortodoxiei văzând că unirea nu face nici un progres din cauza protopopia-

tului ortodox prea bine organizat și condus; prin intrigi și presiuni au intervenit a se sista. Sistarea însă nu s'a putut face de-odată. A fost împins numai sediul din Călata mai spre munte în Mănăstireni, spre a se putea opera mai liber și nestângenit. Din timpul acesta ne-au rămas urme de-spre 2 protopopi. Unul Ioan Pop, care figurează pe inscripția bisericii din Dângăul-mic (1803) și altul Ioan Popovici.

Cu moartea acestui din urmă se sistează protopopiatul numit acum al Clujului de Sus, iar parohiile se încorporează la tractul Cluj, în fruntea căruia a ajuns protopop Grigore Galu (de origine din tractul Huedin) după care a urmat Gavril Moldovan adm. ppesc din Călata apoi Vasile Roșescu și mai pe urmă Tului Roșescu sub care s'a desfăcut protopopiatul Clujului în două în anul 1922, reînființându-se astfel protopopiatul Călata sub numirea de tractul Huedin.

Consiliul eparhial din Cluj în ședința Consistorului plenar ținută la 7/20 Aprilie 1921 se ocupă prima oară cu chestiunea arondării protopopiatelor inițiind a se înființa încă 3 protopopiate noi: Huedin, Aiud și Ludoșul-de-Murăș pe lângă cele existente (12). Cu actul Nr. 406—1921 plen. transpune cauza în competența sinodului diecesan spre aprobare. Raportorul comisiunii organizatoare Dr. Valeriu Moldovan referă cauza în ședința a V-a ținută la 11 Mai 1921, iar Sinodul cu unanimitate de voturi aduce concluzul Nr. 45, că: „Se îndrumă Consistorul a face un proiect de-spre o nouă arondare a protopopiatelor ținând seama de toate împrejurările“.

Între timp Prea Sf. Sa Domnul episcop Nicolae din Cluj, a cărui minte ageră se îndreaptă asupra tuturor chestiunilor cari privesc o bună conducere a afacerilor bisericesti, m'a invitat în calitate de asesor consistorial să fac un plan de arondare a tractului Huedin. Răspunzând invitării am făcut două planuri de arondare. Unul cu parohiile Mărișel și Măguri, altul fără. După planul prim tractul avea peste 20.000 suflete. Transpunând pe lângă raport amănunțit planurile Consiliului eparhial din Cluj, acesta în ședința plenară ținută la 1 Aprilie 1922 a deliberat asupra lor, acceptând planul al doilea, cu actul Nr. 704/922 l'a transpus spre aprobare Adunării epar-

hiale. Sinodul eparhial în ședința a V-a ținută la 13/26 Aprilie 1922, după ascultarea referadei comisiunii organizatoare prin raportorul protopopul Vasile Gan anunță cu concludul Nr. 67 următoarele:

1. „*Înființarea tractelor Aiud, Huedin și Ludoșul-de-Murăș se aprobă*”. Constatându-se că organizarea generală pusă în lucrare prin concludul sinodal Nr. 44 a fost împiedecată prin măsura guvernului, referitoare la salarizarea protopopilor, Consistorul este invitat a face tot posibilul pentru înlăturarea piedecilor pentru a se ajunge îngrabă la stabilitate și uniformitate în organizarea tractelor.

2. Arondarea tractelor noi și a celor din cari s'au format acestea se stabilește în modul următor:

V. Tractul Huedin cu parohiile: 1. Bedicju, 2. Bica-română, 3. Butene, 4. Călata-mare, cu filiile Domoș și Halace, 5. Călățele, 6. Finciu, 7. Ghero-Oșorhei, 8. Ghestra, 9. Gherofi-Dângău, 10. Banffy-Dângău, 11. Gimența, 12. Mănăsturul-unguresc, 13. Mănăsturul-român cu prediul Rișca, 14. Nadișul-român, 15. Panic, 16. Rogojel, 17. Sebeșul-mare, 18. Vălcăul-unguresc, 19. Huedin, toate aceste din tractul Cluj, 20. Dânc din tractul Unguraș. Total 17.978 suflete cu 17 preoți. N'au fost preoți în Ghestrade, Vălcău și Gh-Dângău.

3. „Singulariticele comune ale tractelor din nou înființate nu pot forma pretensiuni de desdaunare față de tractele dela cari se desfac, rămânând ca această chestiune să se aranjeze prin sinoadele protopresbiterale în proporție cu numărul sufletelor și prestațiunilor făcute către fondurile tractelor la cari au aparținut.

4. Arondarea nouă se va pune în practică îndată ce se asigură mijloacele materiale pentru funcționarea normală a organismelor tractuale. Paralel cu chemarea la viață a acestor organisme, Consistorul va căuta să aranjeze și partea financiară a protopopiatelor noi. În proxima sesiune sinodală se va prezenta un raport despre măsura în care s'a putut executa arondarea decisă prin concludul prezent.”

Conform hotărârii de mai sus Consiliul eparhial în ședința plenară ținută la 21 Iunie și 4 Iulie 1922, hotărăște reînființarea protopopiatului Huedin cu 1 Septembrie

1922 st. n., însărcinând cu organizarea pe preotul și asesorul consistorial Aurel Muntean, în calitate de administrator protopopesc cu locuința în Sebeșul-mare. Ceeace i se aduce la cunoștință cu actul Nr. 2144 din 1922. Prin act separat se avizează oficiile parohiale, notificându-se înființarea tractului Huedin și inactivarea lui cu data de 1 Septembrie 1922 st. n. se notifică și numirea de administrator protopopesc a preotului Aurel Muntean din Sebeșul-mare.

Prot. A. M.

Congresul „Soc. ortodoxe naționale a femeilor române”.

În zilele de 5 și 6 Mai s'a ținut în București congresul Soc. ortodoxe. În prima zi s'a făcut primirea delegaților din provincie și s'a ținut adunarea generală în localul școalei ortodoxe. Seara s'a dat o serbare tuturor școalelor și după care a avut loc o recepție în saloanele prezidentei, dnei Alexandrina Cantacuzino. Congresul de Duminecă a fost premers de un Te-Deum oficiat la Patriarhie în fața membrilor și delegatelor. Ședința s'a ținut la „Fundafia Carol” în prezența M. Sale Regelui Mihai I și A. S. R. Principesa mamă Elena. Președintele congresului P. S. Archireul Tit, a vorbit în numele Patriarhului. Raportul comitetului central asupra situației morale a Soc. l-a citit dna prezidentă iar darea de seamă dl T. Popescu. Au urmat diferite cuvântări în cari s'au adus elogiile prezidentei și soc. pentru activitatea desfășurată cât și saluturile delegaților diferitelor filiale și episcopii. Din partea filalei și episcopiei Cluj, a participat dl Dr. S. Stanca, cons. eparhial. După cuvântarea de mulțămire a prezidentei congresul s'a încheiat. Seara a fost o masă comună. Ne asociem și noi elogiilor acuse soc. pentru activitatea depusă, cunoscând munca și străduințele depuse de filiala din Cluj, pentru promovarea ortodoxiei și ajutorarea bisericii noastre.

Serbarea zilei de 10 Mai, la Cluj, s'a desfășurat cu o deosebită solemnitate. La ora 10 în pavilionul improvizat în Piața Unirii, P. S. Sa Episcopul Nicolae înconjurat de 6 protopopi, preoți și 2 diaconi a oficiat un Te-Deum. După aceasta a rostit o cuvântare de comemorare prot. D. Antal, rev. eparh. A urmat apoi o impresionată defilare a școalelor și a armatei. La ora 12 a fost recepție la Prefectură. — Dum., 13 Mai, în Capela Eroilor la liturghia pentru elevi va predica dl Dumitru Nanu, stud. teol. an. IV. în locul dlui Traian Anca, care a predicat la 1 Aprilie.

Nereguli la biserica romano-catolică din Cluj. Întreagă presa s'a ocupat în ultimul timp cu neregulele descoperite în manauarea averilor bisericii rom.-cath. din Cluj. Acoperirea ce s'a încercat să se facă de unele ziare minoritare a ținut în umbră adevărul, până ce tot un ziar unguresc independent lea pus la punct și a precizat că din împrumutul făcut în Olanda de Statutul catolic și cedat o parte de vre-o 34 milioane și parohiei rom.-cat. din Cluj. 1. S'a dat 700.000 lei unui băcan sub motiv că a mijlocit împrumutul din Olanda. 2. Avocatului L. Nagy s'a acordat suma de 897.000 lei, ca onorar avocațial pentru servicii destul de neînsemnate. 3. Din banii împrumutați s'a cumpărat cu 3 milioane o tipografie a cărei valoare e abia câteva sute de mii lei. 4. S'a cumpărat pe seama parohiei catolice o casă din Piața Unirii în care era instalată prăvălia episcopului bisericii Nagy Ferencz. Prețul de cumpărare a fost cu câteva milioane mai mare decât valoarea adevărată. 5. S'au investit din banii împrumutului 12 milioane în prăvălia de coloniale ale numitului Nagy Ferencz. În curând însă prăvălia a dat faliment. 6. Preotul dr. Hirschler, pentru a salva de pușcărie pe cei cari au cheltuit cu nesocotință averea bisericească ofere din propria sa avere 8 milioane lei. (Dl Hirschler are un venit de 3 milioane și averi în valoare de zeci de milioane). Fiind vorba de bani publici, credem că Statul prin organele justiției trebuie să facă lumină în aceste nereguli și să pedepsească pe vinovați.

Pentru biserica ortodoxă română din Aiud. Ziarul „Viitorul Albei“, scrie: În județul nostru, al Albei, unde ortodocșii sunt în covârșitoare majoritate, dintre orașe numai Aiudul stă încă fără biserică. Aiudul trebuie să-și aibe cât mai curând biserica și pentru ortodocși, autorități, școli și armată, dar și pentru prestigiul național care, în Aiud, din acest punct de vedere suferă. Greutățile nu vor fi atât de mari, încât să nu poată fi învinse acolo, unde este dragoste pentru lege și neam.

Subvenții presei maghiare din depunerii românești. În Consiliul de miniștri, ținut săptămâna trecută în București, ministrul justiției, a citit consiliului raportul dlui procuror general din Cluj, în chestia falimentului Băncilor Unite din acest oraș. Din raport se constată, că pasivul acestor

bănci se cifrează la 150 milioane lei, că țărăniile români au fost păgubiți cu 40 milioane lei din economiile depuse la acele bănci. *Din examinarea registrelor s'a constatat, că au dat ziarelor ungurești clujene suma de 1.200.000 Lei ca să ducă o campanie antiromânească, ceace ziarele amintite au făcut cu o înverșunare deosebită.* Parchetul din Cluj a luat măsuri și contra băncilor și contra ziarelor. Miniștrii au uitat să ordone luare de măsuri și contra membrilor consiliului de administrare a băncii, între cari figurează și dl Simionescu, secretar general la Min. de Finanțe, Dr. I. Dăianu și alți simandicoși, a căror poziție înaltă a făcut pe oameni să se încreadă într'o bancă condusă de doi directori necinstiți cari azi stau la răcoare. Membrii din consiliul de administrație cum au știut să încaseze tantieme de sute de mii fără să-și facă datoria de controlori, fie făcuți acum responsabili conform legii.

BIBLIOGRAFIE

Grigore Halip: *Pomăritul rațional, tratat practic pentru uzul poporului.* Tipărită pe spesele Fondului bisericesc din Bucovina 225 pag., pr. 120 Lei pe hârtie velină și 80 Lei pe hârtie vieneză. Mitropolia din Cernăuți o recomandă cu următorul apel: „Această carte este o adevărată comoară de învățătură, cuprinzând vasta experiență personală a veteranului autor și a altor colegi și săi. Cuprinde: 1. Scopul și însemnătatea pometelor; pepineriile și întocmirea lor, altoirea, creșterea pomilor pitici (forme palizate) care este un ram al pomologiei superioare. Prin cultivarea acestui ram țările din Apus, au obținut succese uimitoare, fructele cele mai fine cari se exportează în cantități mari. 2. Asanarea și pregătirea pământului. 3. Culesul și păstrarea poamelor. 4. Întrebuințarea poamelor; fabricarea vinului și cidrului. La sfârșit cuprinde înșirarea soiurilor de altoani. Cartea e scrisă limpede, are 125 ilustrații în text și 2 table colorate. Se recomandă în deosebi preoțimii noastre și se poate comanda la Depozitul de cărți al Mitropoliei din Cernăuți.

Pr. Corneliu M. Grumăzescu: *Conștiința creștină și războiul,* traducere după prof. Harry Em. Foldich. Tip. Cultura Poporului Galați. Prețul 10 Lei. Este o frumoasă predică pentru pace, rostită în biserica-catedrală din Geneva din prilejul celei de a VI-a adunări a Societății Națunilor în anul 1927. Se recomandă cu căldură preoțimii noastre, putându-se comanda dela autor la Seminarul teologic din Galați.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 3182—1928.

AVIZ!

Aducem la cunoștința tuturor preoților, că impozitul global către Stat pe semestrul I. este a se plăti imediat și recipisele se vor înainta prin domnii protopopi Consiliului eparhial până cel mult la **20 Mai a. c.** căci altfel nu se plătesc salarele pe Mai conform ordinului Ministerului de finanțe. — Rectificăm ordinul nostru Nrul 2983—1928 în acest senz.

Cluj, la 5 Mai 1928.

Consiliul Eparhial.

Nr. 3015—1928.

2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de *subșef de birou clasă II*, la Consiliul nostru episcopesc, devenit vacant, publicăm concurs cu termen până la **20 Mai a. c.** — Postul e dotat dela Stat cu 750 Lei salar de bază. — Un necăsătorit primește lunar 4618 Lei.

Va îndeplini funcțiile ce i se vor încredința. Între concurenți vom preferi clericii absolvenți. În lipsa acestor pot fi numiți respective aleși și alți reflectanți cu pregătiri și praxă de birou, prevăzută la art. 36 și 37 din Statutul funcționarilor publici. — La petiții vor acționa:

1. Atestatul de botez.
2. Act de cetățenie.
3. Atestatul de școală (clasa din urmă).
4. Certificat de bună purtare dela ultimul serviciu de Stat unde a servit.
5. Alte documente recomandatoare, despre anii serviți airea.

De locuință pentru cel numit nu ne putem îngriji.

Cluj, la 3 Mai 1928.

NICOLAE

Episcop.

Nr. 2991—1928.

Mulțumită publică

La apelul nostru Nr. 8163—1927 am mai primit următoarele danii și colecte pentru zidirea Catedralei:

Banca Agrară s. a. privilegiată din Cluj, donație 50.000 lei. Banca Românească din Valea Soameșului, Dej, donație 10.000 lei. Dr. Mihail Șerban, rectorul Acad. de agricultură Cluj, colectă cu

lista nr. 77, a tr. 3210 lei. Ieron. Șofronie Morariu din Gârda-de-Jos, colectă cu lista nr. 277, a tr. 2055 lei. Ing. Grigorie Marinescu, șeful ocolului silvic din Albac, colectă cu lista nr. 203 a tr. 2000 lei. Ing. Agripa Popescu, director general R. M. S. din București, colectă cu lista nr. 107 a tr. 1030 lei. Dr. G. C. Iuga, secretar general al Ministerului Cultelor în București, donație 1000 lei. Ieron. Joil Lascu din Mogoș-Miclești, donație 1000 lei. Dr. Ilie Beu, medic Sibiu, colectă cu lista nr. 101 a tr. 800 lei. Pr. Alexandru Popescu din Roșia, colectă din anul trecut 630 lei. Preot Augustin Șovrea din Fănațe, colectă cu lista 207 a tr. 600 lei. Dumitru Vonica, comerciant Cluj, donație 500 lei. Banca „Timișana” din Timișoara, donație 500 lei. Pr. Const. Cotuțiu din Ibanești, col. cu lista nr. 173 a tr. 500 lei. Victoria Dr. Vilt din Cluj, donație 500 lei. Pr. Nicolae Țăgean din Negrilești cu lista nr. 243 a tr. 891 lei. Pr. Dionisie Radu din Petriș, colectă cu lista nr. 332 a tr. 280 lei. Pr. Dumitru Sângeorzean din Oarba de Murăș cu lista nr. 339 a tr. 200 lei. Dora Crainic, studentă, donație 100 lei. Pr. Mihail Chibelean din Berghia, col. lista nr. 333 a tr. 79 lei.

Total Lei 78.475
Colecta anterioară „, 101.931

Totalul general Lei 180.406

Primească marinimoșii donatori și colec-tanți mulțumita noastră.

Cluj, 3 Mai 1928.

Consiliul eparhial

Nr. 235—1928.

2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Cârpiniș* din protopopiatul Abrudului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Locuință în natură cu supraedificate.
2. 1/4 jugăr grădină.
3. Venitele stolare uzitate.
4. Salar legal dela Stat conform cvalificației.

Cererile de concurs instituite conform normelor în vigoare, se vor înainta în termenul arătat, subsemnatului oficiu.

Reflectanții pe lângă observarea celor cuprinse în Regulament, se vor prezenta la subsemnatul oficiu și cu aprobarea acestuia în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

În conțelegere cu Consiliul parohial

Abrud la 23 Aprilie 1928.

Petru Popovici, protopop.